

[αστική συλλογική κατοίκηση]

N.S. Harsha, "We come, we eat, we sleep" 1999-2001 (detail) ⁱ

θέμα εξαμήνου:

Η ελληνική πόλη² παράγεται μέσα από τη συνεχή επανάληψη με διαφοροποιήσεις του κτηριακού τύπου της πολυκατοικίας. Η πολυκατοικία, παράγεται συνήθως από την επανάληψη ενός τυπικού ορόφου με διαμερίσματα σε παραλλαγές, κοινόχρηστους διάδρομους και κλιμακοστάσιο. Η δομή της πολυκατοικίας είναι σκελετός από οπλισμένο σκυρόδεμα με κοινόχρηστο κλιμακοστάσιο και ανελκυστήρα. Το ισόγειο (συχνά και το δώμα) διαμορφώνεται με ιδιαίτερο τρόπο εξυπηρετώντας συνήθως άλλες χρήσεις (εκτός της κατοικίας) που εξυπηρετούν τη γειτονιά και την πόλη.

Η γενική αυτή δομή καθιστά την πολυκατοικία έναν κτηριακό τύπο εξαιρετικά ευέλικτο και ανοικτό σε κατά περίπτωση τροποποιήσεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις, συνδυάζει το πρόγραμμα της κατοικίας (πολύ-κατοικία) με άλλα προγράμματα: γραφεία, ιατρεία, καταστήματα, κινηματογράφοι, εστιατόρια, μπαρ, σούπερ-μάρκετ, γυμναστήρια κ.ά. Στη συνύπαρξη και η αλληλεπίδραση αυτών των προγραμμάτων μέσα στην ελληνική πολυκατοικία οφείλεται η δημιουργία των εξαιρετικά ζωντανών και απρόβλεπτων καταστάσεων που χαρακτηρίζουν την ελληνική πόλη.

Θέμα του εξαμήνου είναι να κατανοήσουμε, να εμπλουτίσουμε, να ανανεώσουμε, ή να ανατρέψουμε τον τύπο της ελληνικής πολυκατοικίας στα βασικά του σημεία: τη **δομή** της, τον **τρόπο κατοίκησης**, τη **σχέση με την πόλη**.

Κατά τη διάρκεια του χειμερινού εξαμήνου 2025-26, θα μελετήσουμε σχεδιαστικά τον κτιριακό οργανισμό μίας πολυκατοικίας που θα στεγάζει μόνιμους ή προσωρινούς κάτοικους και κοινόχρηστα προγράμματα σε κεντρικό οικόπεδο της Πάτρας, με όψη στην πλατεία Βασ. Γεωργίου Α'.

Η πολυκατοικία θα περιλαμβάνει

- α) κατοικίες** για μόνιμη ή εφήμερη διαμονή που μπορεί να περιλαμβάνουν και χώρο εργασίας (π.χ. φοιτητικές κατοικίες),
- β) κοινόχρηστους χώρους** για κυκλοφορία, κοινόχρηστες εγκαταστάσεις και συλλογικές δραστηριότητες, και
- γ) άλλα προγράμματα** δημόσιας χρήσης και χώρους εργασίας για τους ενοίκους, επισκέπτες και πολίτες.

κύρια ζητήματα διερεύνησης:

- η δομή (κατασκευή και μορφή)
- ο τύπος της βασικής μονάδας κατοίκησης, οι παραλλαγές του, η επανάληψη και διάταξή τους στο χώρο.
- το δίκτυο κοινόχρηστων χώρων κίνησης και σύνδεσης (κατακόρυφα και οριζόντια).
- η σχέση ιδιωτικού και δημόσιου, του προγράμματος της κατοικίας με τα υπόλοιπα προτεινόμενα δημόσια προγράμματα.
- η σχέση του κτηρίου με την πόλη και το δημόσιο χώρο, ο προσανατολισμός, η διαμόρφωση των ακάλυπτων κενών ως ενεργών χώρων.

¹ Τα ζωγραφικά έργα του N. S. Harsha με τίτλο «*We come, we eat, we sleep*» διερευνούν τις ιεροτελεστίες σχετικές με τη σύγχρονη ζωή. Όπως ο καλλιτέχνης εξηγεί: «Επιθυμούσα να προσδιορίσω με τα έργα αυτά τη βασική ιδέα της εισόδου σε έναν 'χώρο', της κατοίκησης αυτού του αφαιρετικού χώρου για κάποιο διάστημα, και μετά την εγκατάλειψή του, αφού τον έχουμε πια καταναλώσει».

² 'ελληνική πόλη' γενικός όρος με τον οποίο αναφερόμαστε εδώ στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας όπως αυτές διαμορφώθηκαν από τη μεταπολεμική περίοδο και μετά, οπότε και αυξάνεται δραματικά η αστικοποίηση.